

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Casvvm Reservatorvm Espiscopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

esse hanc negligentiam coram hominibus. Secus verò
5 in foro exteriori, quia illa ignorantia est iuris clari,
quæ non excusat capit. ignorantia, de reg. iur. in
6. & sic præsumetur mala fide illos percepisse, arg.
reg. qui contra iura cum concord. in gl. allegatis cod.
tit. & lib. 1.

Tertio limita intelligendo, ut propter omissionem
professionis fidei amittantur tantum fructus præben-
6 darum, non autem distributiones quotidianæ, quas
in seruendo quis acquisierit, prout eadem Sacra Con-
gregatio censuit.

RESOLVT. LXXXIII.

- 1 *Possessio capta propria auctoritate reuocatur iure atten-*
tatorum.
- 2 *Habens Canonicum titulum, si capiat possessionem pro-*
pria auctoritate, non dicitur propriè intrusus.
- 3 *De iure spectabat ad Archidiaconos tradere possessiones*
beneficiorum, hodie verò ad Episcopos, & Vicarios
ipsorum.
- 4 *In Regno Neapolitano, prouisi à Sede Apostolica capiunt*
possessionem de manu Nuncij Apostolici.

De pœna capientis possessionem beneficij propria au-
thoritate.

IN casu proposito à quodam R. Vicario dixi com-
munem opinionem esse possessionem non posse
capi propria auctoritate, ut habetur per Abb. in cap.
transmissa de electionibus, & per Doctor. in capit.
cum venissent de restruct. spol. Archid. in cap. cum,
qui de præb. in 6. Dyn. in reg. 1. de reg. iuris. Millius
in suo repert. in verbo possessio beneficij, & sic esse
communem styllum, & praxim Romanæ Curie testa-
tur Couar. in lib. 3. variar. resol. cap. 16. volumine 2.
1 vbi dicit illam possessionem iure attentatorum reuo-
cari, cum sit nulla, & hunc esse styllum, & illum di-
cit violentum possessorem Gemin. & Franc. in cap.
eum, qui de præb. in 6. & talem dici intrusum refert
Rebuff. in sua praxi par. 1. formul. 9. prouisio verbo
per se, vel per alium, fol. 166. post Felin. in cap. ve-
nientes, numer. 2. de accusat. licet in contrarium sit
2 communis opinio, ut non sit intrusus, qui accepit
possessionem propria auctoritate cum haberet Ca-
nonicum titulum, ut testatur Selua de benefic. par. 2.
quæst. 15. sub nu. 3. & tradit Ripa lib. 2. respons. c. 31.
de restruct. & fuit firmatum in Rota coram Cantuec.
in vna Romana Cappellania die Lunæ 14. Maij 1476.
in qua fuit data responsio ad contrarium tenentes, ut
per eos allegata procedant in capiente possessionem
beneficij propria auctoritate absque auctoritate su-
perioris, hoc est absque titulo, quare debet resigna-
rius possessionem beneficij capere cum exequutore,
iuxta tradita per Rossiniac. de benefic. num. 12. c. 13.
Pont. de spolijs, lib. 1. cap. 9. num. 94. Rota in nouis
3 decif. 1. de renunciat. quod hodie spectat de consue-
tutine ad Episcopos, Vicarios, & alios Ordinarios,
ut de consuetudine testatur Couarr. d. cap. 16. nu. 14.
& secundum aliquos est de iure, cap. licet Episcopus,
de præb. in 6. licet antea hoc spectabat ad Archid. c.
ad hæc, §. in quadam de officio Archid. c. v. nostrum
cod. tit. Decius in c. super eo in col. fin. de offic. de-
4 leg. Abb. conf. 21. lib. 1. & in hoc Regno Neapo-
litano possessio est capienda de manu Nuncij Apo-
stolici, ut habetur in Constit. 29. Pij IV. incip. cupien-
tes. Et aliter capta possessio, ut ibi dicitur nullius est
roboris, & momenti, & prouisus nullum ius propter
eam acquiritur, nec vllatenus suffragatur, quæ con-
stitutio hodie est in viridi obseruantia.

Aloys. Ricc. Praxis. Pars I II.

RESOLVT. LXXXIV.

- 1 *Hodie non potest capi possessio, nisi literis expeditis.*
- 2 *Literis non expeditis, capi potest possessio nomine Came-*
re, citra vitium spolijs, & attentatorum.

An possessio beneficij possit capi nomine Camerae vi-
gore Breuis, literis non expeditis.

Licet olim capi potuisset possessio beneficij vigore
supplicationis signatæ nomine Sanctissimi, Co-
raf. de benefic. par. 4. c. 1. n. 19. Petr. Pecch. de ammor-
tizat. bon. c. 26. n. 2. Put. decif. 229. in princ. lib. 2. Man-
dof. reg. 31. quæst. 2. n. 3. & alij plures, quos longum
1 elset recensere: Hodie verò non potest capi sine lite-
ris Apostolicis expeditis, ut Iulius III. statuit in Con-
stit. 33. incip. Sanctissimus, & dicit contra facientes
esse intrusos, & non facere fructus suos, & esse perpetuò
inhabiles, & huiusmodi constitutio seruatur de
stylo, & est in viridi obseruantia Rossin. de benefic.
dict. c. 27. n. 3. & ad hoc facit, quod alias decidit Ro-
ta 9. Aprilis 1533. coram Camillo non esse relaxan-
dum sequestrium resignatario vigore sententiæ late
in fauorem resignantis ex sola supplicatione, nisi lite-
ris expeditis teste Sarnen. decif. 164. l. 1. in manuscrip-
per ea, quæ dicit Cardin. in Clement. 1. de sequestr.
fruct. & possels. literæ ergo expeditæ requiruntur, ut
possit capi possessio, alias non est bona, immo nulla,
cum non sit seruata forma statuta Card. Paris. conf.
65. num. 8. vol. 4.

2 Limita tamen nisi possessio capiatur nomine Ca-
meræ vigore Breuis, nam huiusmodi breue succedit
loco literarum, & possessio ritè capitur. Ita Cott. de-
cisio 279. in manuscript. Put. decif. 155. lib. 1. solet
enim in Curia sæpè in beneficijs litigiosis, & in quibus
speratur de lite dari Breue de capienda possessione,
cum clausula citra vitium spolijs, & attentatorum, ut
per Staphil. de liter. grat. & iust. in vlt. pat. de rescript.
in form. breuis, n. 24. Sarn. in tract. breuium sub n. 14.
Lancellot. de attent. 2. par. c. 4. num. 394. vbi plura in
huiusmodi materia deducit, & resignatarius potest
obtinere breue etiam directum Auditori Camerae, ut
constitit de resignatione in fauorem ipsius illum im-
mittat in possessionem amoto quolibet detentore in-
truso, & tunc Auditor Camerae solet decernere Moni-
torium, ut habetur lib. diuer. decif. 214. in manuscrip.
& huiusmodi breue intelligitur de valida resignatio-
ne, ut fuit decifum coram R. P. D. Rubeo 25. Octobris
1557. in vna Corduben. Pensionis, ut habetur dict. lib.
diuerf. decif. 238. & procedit, si forma seruetur, ut fuit
conclusum in vna Archipresbyteratus Sanctæ Priscæ
coram Oradino die 11. Martij 1560. & si fuit narra-
tum, quod debuerat, ut fuit resolutum in vna Nolan.
Abbatia 19. Decembris 1558. teste Card. Paleott. dec.
115. & breuia de stylo expediuntur registrata suppli-
catione Peregrin. decif. 187. lib. 2. in manuscr.

PRAXIS CASVVM RESERVATORVM
Episcopis.

RESOLVT. LXXXV.

- 1 *Duo genera casuum reservatorum.*
- 2 *Quæ peccata sunt reservata Episcopo de iure, vide nu. 3.*
4. 5. 6. 7. 8. & 9.
- 4 *Omnes excommunicationes, quæ nemini sunt reservatæ*
per Episcopum absolui debent.
- 10 *Qui casus reservantur Episcopo de consuetudine, & vide*
num. 11. 13. 14. & 16.
- 12 *Qui dicantur falsarij.*
- 15 *Quomodo fiat sortilegium.*
- 17 *Graviora crimina sunt, quæ Episcopi reservare cōsueverunt.*

D 2 Qui

Qui sunt casus Episcopis referuati,

- 1 **R**espondeo duo esse genera casuum referuatorum Episcopis de iure quidam .i. alij verò de consuetudine; De iure secundum Pialeg. par. 2. cap. 1. in sua praxi Episcopali, n. 13. sunt.
- 2 Primo excommunicationes Papæ referuata; quarum in certis casibus absolutio inferiori permittitur, tunc enim per inferiorem non quilibet Sacerdos, sed Episcopus intelligitur, Nau. c. 27. n. 262.
- 3 Secundo de iure referuata est Episcopo excommunicatio, quam ipse tulit, vel eius prædecessor absolutioem ipsius sibi referuando; c. nuper de sent. excomm. similiter, & participantis in crimine excommunicato excommunicatione ipsi referuata; c. si concubina ibidem, Omnes etiam excommunicationes iuris, quarum absolutio nemini est referuata, per Episcopum non per inferiorem absolui debent glos. singularis, in cap. si Episcopus, de penit. & remis. & semper esse recurrendum in istis ad Episcopum, in casu tamen, quo de facili non posset haberi Episcopus; etiam per simplicem Sacerdotem posse absolui tenet Innocent. in cap. nuper de sent. excommunicat. Nauarr. verò indistinctè quoad forum conscientie excommunicationes huiusmodi vult posse absolui per proprium Confessorem, & auctoritatem glos. citat. procedere tantum quoad forum exterius loco cit. n. 39. & 262.
- 5 Tertio de iure referuata sunt Episcopo peccata propter quæ solemniter penitentia esset iniungenda, quæ debent esse peccata grauiora, & scandalosa. 26. q. 6. cap. vlt. & quomodo imponatur huiusmodi penitentia traditur in capite 50. dist. Authores tamen moderni hanc solemnem penitentiam dicunt non esse amplius in vsu, Armil. vers. casus, num. 5. vnde & blasphemiam, quam numerat glo. in cap. 2. de penit. in 6. inter referuatos Episcopos, idque ratione solemniter penitentia, quæ pro ea imponebatur dicunt posse absolui per quemcumque Sacerdotem, Armil. loco cit. n. 8. Nauarr. loco cit. n. 262. quoad forum tamen exterius referuatio tenebit, Ang. eo. verbo casus. Nauarr. loco cit. Publicam tamen huiusmodi penitentiam damnato non vsu intermissam optima ratione iubet seruari, & imponi pro publicè commissis delictis Concilij Trid. sess. 24. cap. 8. de reform.
- 6 Quarto referuatur Episcopo incendium domorum, frugum, aliarumve rerum ex proposito factum, & consilium, auxilium ad id præstitum, c. si quis, & c. pessima 23. q. 8. si tamen Episcopus incendiarium huiusmodi excommunicauerit, iam ipse absolui non poterit, sed solus Papa, c. tua nos, iunct. glos. de sent. excommu. Et ita datur casus, in quo excommunicationem à se latam Episcopus absolui non potest c. excommunicamus, de heret. Item & degradare potest, sed degradatum restituere non potest, ca. ex tua, de cler. non residen. & clarius ca. ideo iun. glo. verb. ac restitutionibus 2. quæst. 6. solemniter nimirum degradatum, nam verbo tantum degradatum restituere potest ibid. & c. Episcopus 11. q. 3.
- 7 Peccatum item à quo Episcopus rationabiliter absolui nolit ipsi est referuatum, nec inferior de eo intrinsecare se potest sine speciali permisso, cap. inferior 21. dist. Armil. loco cit. n. 5.
- 8 Item & peccatum clerici, quod annexam habet irregularitatem poni solet inter referuatos Episcopo. Nauarr. tamen loco cit. nu. 262. dicit talem posse absolui à peccato per quemlibet Confessorem, antequam cum illo in irregularitate dispensetur, ipsam verò irregularitatem dispensandam fore per ipsummet Episcopum.
- 9 Item dispensatio votorum pertinet ad Episcopum, seu alium Prælatus ordinariam, seu quasi Episcopalem

iurisdictionem habentem, cum numeretur pro casu referuato præter illa, quæ Papæ sunt referuata cap. 1. de voto, Innoc. Abb. ibid. Host. in summa de voto, num. 16. & esse communem opinionem testatur Ang. loco cit. Nauarr. c. 12. n. 75.

10 De consuetudine autem referuntur casus Episcopos, de quibus Extrauag. Benedict. II. incip. inter cunctas de priuileg. comm. Et primo quidem homicidium voluntarium, seu realis membri abscissio, Nauarr. cit. c. 27. num. 262.

11 Secundo peccatum falsitatis, quo crimine tenentur literas, vel scripturas falsantes, testis falsus, non solum dicens falsum, sed & occultans veritatem, & testis recipiens pecuniam ne ferat testimonium, vel ne ferat verum testimonium, Iudex etiam accipiens premium pro ferenda iusta, vel iniusta sententia, similiter & Notarius Advocatus procurator aduersæ parti instrumenta, suæ partis ostendens, l. i. ff. ad l. Cornel. de falsis, & monetam adulterans, ca. quanto de iureiur. Abb. ibid. quos omnes comprehendendi sub nomine falsarii communiter tenent DD. in c. 1. de falsariis. Falsarii autem literarum Papæ alia referuatione ligantur.

13 Tertio peccatum violationis immunitatis Ecclesiasticæ, vt si quis Ecclesiam violauerit aliquo ex modis quibus violari Ecclesia potest, imò omne sacrilegium est referuatum Episcopo ex consuetudine teste Sylu. verbo casus q. 4.

Quarto sortilegium, Diuinatio, Incantatio, talia enim crimina abominanda sunt 26. quæst. 5. c. primo.

14 Et hoc fit cum aliquis per inuocationem Demonis manifestam, vel etiam tacitam hoc est signis per alium pactum cum Demone habentem inuentis futura scire querat, fruges, hominum vitas, seu brutorum infascinat, furta explorat, & similia, Ang. verbo fors, nu. 3. Sylu. loco cit.

16 Addit Nauarr. loco cit. peccatum retinendi incerta aliena, sed communis est sententia detinentem, incertum posse restituere, vel conuertere in opus pium hoc incertum sine requisitione Episcopi, & sic absolui per quemcumque, Ang. verb. restitutio 2. num. 14. Armil. verbo casus cit. num. 9. & idem Nauarr. c. 17. num. 92.

17 Casus autem quos ipsimet Episcopi referuare sibi consueuerunt sunt grauiora crimina, vt abortus procuratus, oppressio infantium, incestus, violatio monialium, vitium contra naturam, & alia plura, quorum certa regula dari non potest cum possint referuari quæcumque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi.

RESOLVT. LXXXVI.

- 1 Modus referuandi casus debet esse, vt S. Congreg. Concilij illum dedit, vt infra.
- 2 Modus referuandi non debet excedere, ita vt nullum peccatum remaneat, quod non sit referuatum.
- 3 Multitudo casuum referuatorum ressecanda.
- 4 Modus referuandi.
- 5 Modus referuandi in peccatis carnalibus.
- 6 Ordinarij in referuando ea referuare debent, quæ magis videbuntur in Domino expedire consideratis populorum moribus, ac natura.
- 7 Licet Ordinarij licentiam, prout videbitur eis expedire aliquando inferioribus impertire maxime in solemnioribus diebus.

Quos casus Episcopi referuare solent.

- 1 **M**odus in referuatione casuum seruandus, non alius debet esse, nisi quem Sac. Congreg. Concilij dedit in subsequenti responso Archiepiscopo Neapolitano, cuius tenor est.
- Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Accipiet Maistril.

Illustris. amplitudo vestra vna cum hisce literis exemplum declarationis, quam S. Congregatio S. R. E. Cardinalium negotijs & consultationibus Episcoporum, & Regularium preposita de expreso S. D. N. mandato nuper edidit super decreto de prohibita absolutio-
ne a casibus referuatis die 9. Ianuar. 1601. promulgato, quod in suis Diocesisbus Hostiensis, & Neapolitana publicandum, ac studiosè obseruandum diligenter curabit.

Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem, seu notam singulorum casuum a se referuatorum huc miserint, compertum est in hoc genere variè quid à varijs admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quendam referuasse, quæ iam Apostolica Sedes sibi referuarat, alios alias, quæ minimè expediebant, nonnullos verò in ea re modum excessisse, ut nullum fere superesset peccatum, quod non sibi vendicaret indifferens illa referuandi ratio, quæ (ut necesse erat) res pleraque leuis momenti, & alioquin Concil. Trid. aliorumque sacrorum Canonum sententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum satis hic explorata erat cuiusque loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique referuationum huiusmodi sigillatim modus, ac temperamentum, quod res posebat adhiberi. Nec sanè debuit, vna, eademque regula omnibus Ecclesijs præscribi quandoquidem alia alibi magis conuenire certum est, & fieri vix potest, ut omnia omnibus in locis eque probentur, & profint. Quæ cum ita sint visum est eidem Sac. Congregationi, præter illam declarationem priuatas quoque literas ad singulos ordinarios mittere, quibus moueantur, ut simul, ac eas acceperint omnes casus sibi iam olim referuatos adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præstantibus viris, de integro discutiant, diligenterque examinent, & ad ipsius decreti iam declarati, normam accommodent eorum multitudinem sic refeccantes, ut ad quam paucissimos, eosque maximè necessarios redigantur iidem casus; vnde salutaris ille sequatur effectus, cuius causa hæc referuanti atrociores quosdam casus Episcopis in sua cuique Diocesi tributa est autoritas.

Præcipuè verò hæc monenda censet Sac. Congregatio, ut videant ipsi Ordinarij ne illos casus promiscuè referuent, quibus annexa est excommunicatio maior a iure imposita, cuius absolutio nemini referuata sit, nisi forè propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam aliqui huiusmodi casus nominatim referuandi viderentur, neque casus, in quibus absolutio, nisi cum restitutione, vel executione eorum, ad quæ poenitentes tenentur, non confertur, neque illos, qui & si mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti versantur, & frequenter inter idiotas euenire solent, uti damni dati, & similia. In peccatis etiam carnalibus referuandis multa vtantur circumspectione propter periculum scandalorum in ijs maximè personis, in quas ob accessum ad confessarios extra ordinarios, vel frequentem redditum ad ordinarios suspicionis aliquid cadere potest.

Postremo eam potissimum inean, ac sequantur rationem, quæ consideratis diligenter cuiusque Prouinciæ, ac populorum moribus natura, ac propensione magis in Domino expedire videbitur. Postquam autem ab ijs peracta descriptaque fuerit hæc moderatio, vnicuique eam primo quoque tempore ad me perferendam curet addita insuper causa, quæ cuiusque casus referuationem potissimum suaserit. Hoc enim à S. D. N. deliberatum est, ut post modum singulæ huiusmodi referuationes distinctius examinentur quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia, opportunum ijs incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipsius Sanctitatis suæ mandato iidem Or-

Aloys. Ricc. Praxis, Pars III.

dinarij monentur, ut per totam suam Diocesim, ac præsertim in ijs locis, qui a Ciuitate, & Cathedrali Sede longius remoti sunt Poenitentiarios, aliosque Sacerdotes constituent, ac delegent, quibus facultatem absoluendi a casibus referuatis concedunt, ita ut his quoque liceat eandem alijs Confessarijs, si opus sit, etiam viva voce impartiri. Idque maximè in solemnioribus, & præcipuis anni festiuitatibus, ut peccatores quibus obuia, & facilis fuerit huiusmodi Sacerdotum copia ad peragendam confessionem alliciantur, quam alioquin plerique, vel ob id ipsum amittere possent, si necesse haberent poenitentiae ministros, quibus indigent, longius quærere. In eam igitur curam quantum in se erit sedulo incumbet Illustrissima Amplitudo vestra, ut hæc omnia ex Sanctitatis suæ, & Sacre Congregationis mente debitæ executioni mandetur, ea diligentia, eoque zelo, ubi que adhibito, quem optimus quisque Pastor erga animarum sibi creditarum salutem præferre debet. Ut autem apud se successoresque suos perpetuum extet monumētum quid hic circa totam hanc referuandi rationem deliberatum sit, dabit operam, ut hæc literæ vna cum ipso Decreto, ac Declaratione in publicis suarum Curiarum Episcopaliū actis integrè describantur. Eas verò cum primum acceperit dignabitur facere nos ea de re certiores missura, postea quanto ocus fieri potest expetitur nouæ referuationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa S. Congregatione Ego Illustrissima Dominationi vestræ scripsi Deum precatus, ut eandem, quam diutissimè incolumen tueatur. Romæ die 26. Nouembris 1602.

Dignabitur etiam Amplitudo vestra Illustrissima operæ dare, ut Prælati inferioris Ordinis exemptis, seu nullius Diocesis si qui sint in sua Prouincia innotescat Decretum hisce literis inclusum, tum etiam hæc reliqua, quæ ei scribunt super casuum referuatione, Alex. Card. Floren.

RESOLVT. LXXXVII.

- 1 Casus referuati non dantur in articulo mortis ex Decret. Concil. Trid. sessione 24. de sacram. poenit. cap. 7.
- 2 Quilibet Sacerdos potest quemlibet poenitentem absolvere in articulo mortis, etiam quod sit suspensus, excommunicatus, vel interdictus.
- 3 Quis dicatur in hac materia articulus mortis, & vide num. 4.
- 5 In articulo mortis etiam hæretici absolui possunt.
- 6 An Catholicus possit percipere Sacramentum poenitentiae ab hæretico in articulo mortis, vide n. 7.

Casus referuati non dantur in articulo mortis.

- 1 Quid non dentur casus referuati in articulo mortis, facit Decretum Concil. Tridentini in sess. 24. de sacramento poenit. c. 7. ibi (ut nulla sit referuatio in articulo mortis, &c.) & vide Nauar. conf. 15. de poenit. & remis. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 4. c. 19. pag. 795. Nauar. in princip. de poenit. dist. 6. Azued. ad l. 5. nu. 5. vers. est tamen verum, tit. 1. lib. 1. nouæ Recop. Guttier. Canon. qq. libro 1. cap. 1. n. 58. Comitol. respon. moral. li. 1. quæst. 21. n. 1. & q. 22. n. 2. & li. 5. quæst. 14. Ledesma in sum. par. 1. tract. de poenit. c. 14. Et in specie, quod omnis sacerdos quoslibet poenitentes a quibuslibet peccatis absolvere possit, & excusetur ab irregularitate clericus, qui excommunicatione maiori innodatus interdictus, aut suspensus absoluerit constitutum in articulo tradunt Vivald. in Candelab. aureo par. 1. tit. de absolut. num. 64. Nauar. in Manu. cap. 24. num. 271. versic. septimo quod. Salzed. ad Bernard. in pract.

- pract. c. 33. lit. A. versic. excusabitur. Guttier. Canon. q. lib. 1. cap. 1. a n. 56. plures per Cened. ad Decretal. Collect. 25. n. 9. Comitol. respons. moral. lib. 6. quest. 27. Beia respons. casuum conscient. par. 4. casu. 6. Ledesm. d. tract. de poeniten. cap. 14. conclus. 1. dubio 4. Et ponderando verba textus Concilij, dum dicit
- 3 ibi (in articulo mortis) videri poterit quis dicatur in hac materia articulus mortis, quod vide apud Syluest. verbo absolutio 1. nu. 10. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 1. nu. 59. Nauar. in Manual. cap. 27. nu. 271. Couar. in c. alma. par. 1. §. 11. nu. 8. Viuald. in Candelab. c. de absolut. nu. 60. Soar. tomo 4. disput. 26. sect. 4. Qui resoluunt non posse absolui a simplici Sacerdote animum transfretare volentem, sed credentem, aut dubitantem probabiliter, se naufragaturum, aut alias de vita periclitaturum, similiter non quemlibet obfessum ab hostibus, sed telis impugnatum, nec quamuis mulierem pregnantem, sed eam, quæ periclitatur de vita arbitrio prudentis viri.
- Quod declarando insuper textum Concilij in verbo (quoslibet poenitentes) Amplia procedere etiam
- 5 quod in articulo mortis absolui poterunt heretici a quocunque Sacerdote absque aliqua bulla, vel privilegio tenet Azor. instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 19. q. 5. & resoluit post Gutier. Roias. Simanc. & alios. Cened. ad Decretal. Collect. 103. nu. 3. vers. in mortis.
- Et ponderando verbum (omnes Sacerdotes) limitatur non comprehendere hereticum. D. Th. 3. par. q. 82. art. 7. ad 2. & in 4. dist. 19. q. 1. art. 2. ad 7. Nau. in Man. c. 26. nu. 26. Conar. in c. alma. par. 1. §. 6. nu. 8.
- 7 Posse tamen Catholicum poenitentiae Sacramentum percipere ab heretico in extremo vitae periculo tenent Can. in relect. de poen. 5. Reginald. d. lib. 1. num. 60. post D. Ant. Angel. Rosel. & alios Azor. instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 11. q. 12.

RESOLVT. LXXXVIII.

- 1 An forenses ligentur casibus reservatis, vide nu. 4.
- 2 Forenses non dicuntur subditi, & iurisdiclio in subditos exerceri non potest.
- 3 Extenduntur casus ad peregrinos illius Diocesis, cui se applicuerunt.

Casus reservati an ligent forenses.

- 1 PRima facie videbatur, quod non, quia statutum regulariter forenses non comprehendit ex latè traditis per Rotam in decis. 582. par. 3. diuersor. Mart. decis. 73. Item, quia forenses non dicuntur subditi, & iurisdiclio in non subditos exerceri non potest, ca. nobis, de sent. excommun. c. vt animarum, de constit. l. extra territorium, & quod ibi communiter notatur, ff. de iurisdic. omn. iud. Extenditur tamen ad peregrinos, qui subduntur legibus illius diocesis, cui applicuerunt Sotus in 4. sent. dist. 18. q. 4. art. 2. vers. est hic. facit text. in c. illa dist. 12.
- 4 Caterum contrarium est de iure verius, vt comprehendat etiam forenses, vt in terminis consuluit Nau. conf. 24. de privileg. & facit etiam argumentum a maiori; nam si cõprehendit peregrinos, qui subduntur legibus illius diocesis, cui applicuerunt eo magis &c.

RESOLVT. LXXXIX.

- 1 Sub generali approbatione Confessariorum non censentur concessi casus reservati.
- 2 In generali concessione non veniunt, ea quæ requirunt speciale mandatum.
- 3 Decretum S. Congreg. Concil. de hac concessione.
- 4 Annulatio privilegiorum facultatum, & indulgentiarum omnium.

- 5 A casibus reservatis nemo possit absolvere, nisi in articulo mortis.
- 6 Contrauenientes huic decreto eorum absolutio est solè reservata Papæ.
- 7 Absolutio contra hanc prohibitionem est nulla, & nullius momenti.
- 8 Vigore iubilæi absolutum reservata, & in similibus attendendus est tenor Bullæ, vt ab illis tantum possint absolueri, num. 9.
- 10 Ab omnibus casibus, in quibus ipse habet potestatem, confessarius ab eo electus, potest ipsum absolueri.

An sub generali approbatione Confessariorum censentur concessi casus reservati.

- 1 IN hac questione respondi negatiuè ex doctrina Enriquez conf. 25. & ex Pialeg. praxi Episcopali parte 2. cap. 5. ibi. Licet autem modo præmissio approbet Episcopus inferiores Sacerdotes ad confessiones audiendas, adhuc tamen reservati sunt ipsi certi casus speciales, qui sub approbatione, & facultate modo præmissio concessio non veniunt, nisi
- 2 expressè concedantur, in generali enim concessione non veniunt ea, quæ requirunt speciale mandatum, cap. si Episcopus de poenit. & remis. in 6. Clem. non potest de procur. Felin. in cap. Sedes, de rescript. a num. 3. & de non absoluendis casibus Papæ, vel Episcopo reservatis vltra iura antiqua emanauit recens Decretum Congreg. Concil. vt sequitur.
- 3 Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium, præposita iustis, & grauibz causis id exigentibus, ac de Sanctiss. D. N. Clem. Papæ VIII. speciali mandato viuæ vocis Oraculo desuper habito Sacerdotibus omnibus, tam secularibus, quam Regularibus per vniuersam Italiam extra urbem degenibus ad confessiones audiendas probatis, quorumvis ordinum etiam Mendicantium, Militarium, aut Congregationum, etiam Societatis Iesu, & generaliter quarumcumque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu privilegiorum, indulgentiarum, aut facultatum generaliter, vel specificè scripto, aut viuæ vocis oraculo, vel per communicationem a Sede Apostolica, vel eius autoritate eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegijs, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus, Sæcularium, aut singularibus personis, seu alias quomodocunque, sub quibuscumque tenoribus formis, & clausulis etiam derogatoriis derogatorijs ad cuiusvis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum, alicui cuiusvis status, gradus, & conditionis, ac dignitatis tam Ecclesiasticæ, quam secularis, Etiam Regiæ, vel Imperialis ab vilo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Ccenæ Domini legi solita contentis, vel alias quomodocunque Sedi Apostolicæ reservatis, aut in futurum per Sanctitatem suam, eiusve successores in posterum sibi referuabunt: nullo casu necessitatis, vel impediementi, nisi in mortis articulo, seu cum noua, & speciali Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tantum reservatos impetrata in scriptis licentia Ordinarijs locorum exhibenda absolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præsumat, sed cum opus fuerit poenitentes ad superiores, legitimofque Iudices suos accedere consulant sub pena contrafacientibus tam Regularibus, quam secularibus excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum inhabilitatis, item audiendi confessiones, & ad quæcunque officia, prælaturas beneficia in posterum obtinenda ipso facto absque vlla alia declaratione in-

currenda, super quibus a nemine, nisi a Romano Pontifice habitatio, dispensatio, aut absolutio, praterquam in mortis articulo possit imparti. Sanctitas enim sua (quatenus opus sit) facultates concessionis ipsas in hac parte uti cassas, & irritas haberi de cetero voluit, & vult non obstantibus quibuscumque. Praterea nouerint poenitentes absolutionem si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem esse nullam, nulliusque momenti, & roboris, & ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reservandum casuum competit plurimum quam opus sit reservatione subditis, aut Confessarijs in animarum salute procuranda cooperatoribus sint onerosi, monentur omnes, ut paucos eosque tantum quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum pro cuiusvis Diocesis statu, & qualitate, necessario reservandos esse iudicaverit referuent. Dat. Romae die 9. mensis Ian. 1601.

8 Est autem advertendum quod vigore Iubilaei, & aliarum concessionum Apostolicarum absoluntur etiam reservata. Papa enim dare potest facultatem absolendi huiusmodi reservata Episcopo, nec per hoc tollit ius casus reservandi Episcopis debitum, sed tantum limitat aliquando ex causa iusta, & honesta. Navar. cap. 27. n. 263. in similibus tamen attendendum est tenor rescripti, siue Bullae, & secundum quod fuerit expressum tantum, & non amplius potestatis ad absolutionem huiusmodi erit usurpandum. In dubio autem pro reservatione potius est iudicandum, ubi enim vertitur periculum animae, quod tutius est sequendum. Host. de scrut. in ord. n. 5.

10 Insuper etiam est animadvertendum ut quo ad personam ipsiusmet Episcopi attinet in omnibus casibus in quibus ipse habet potestatem absolendi Confessariis quoque per ipsum electos potest eum absolvere c. ne pro dilatione de poenit. Host. in summa ibid. num. 15. etiam in delictis quorum absolutio conceditur decreto Concil. Trident. c. 6. de reform. sess. 24. Henriquez lib. 14. de irregul. cap. 18. Tolet. in Summa lib. 1. cap. 86. vbi testatur id fuisse a Sacra Congreg. Concil. declaratum, communiterque omnes asserunt, & legitur eiusdem Sac. Congr. declaratio in haec verba.

Congr. Concil. censuit de omni peccati vinculo, de quo potest absolvere, vel dispensare Episcopus, posse etiam confessorem ab Episcopo electum ipsum Episcopum absolvere, & dispensare.

RESOLVT. XC.

- 1 Casus, quos sibi de consuetudine reservat expirant morte ipsius Episcopi.
- 2 Absolutio a successore est petenda, vel a Capitulo sede vacante.
- 3 Capitulum sede vacante potest absolvere.
- 4 Capitulum succedit in omni iurisdictione, quae iure ordinario competit Episcopo.

An capitulum sede vacante possit absolvere reservata Episcopo.

Pro huius articuli dilucidatione praesupponendum est, quod casus, quos Episcopus sibi reservat expirant morte ipsius, non verò illi, qui de iure, vel consuetudine ipsi reservantur, neque illi quos per modum statuti reservat, cum enim statutum daret, ipsa etiam reservatio durabit, & absolutio petenda est a successore, seu Capitulo vacante sede.

Hoc praesupposito respondeo ad quaestionem propositam, quod capitulum sede vacante absolvere potest huiusmodi reservata Episcopo, imo & censuras, & irregularitates, in quibus Episcopus ipse dist. Aloys. Ricc. Praxis. Pars III.

4 dispensaret, potest dispensare, cum succedat in omni iurisdictione, quae iure ordinario competit Episcopo cap. si Episcopus de suppl. negl. praelat. in 6. Feder. de Sen. conf. 3. & 4. Navar. de temp. ord. conf. 31. vbi dicit capitulum sede vacante posse dispensare cum illegitimo ad minores ordines, & simplex beneficium, ex causa tamen legitima, & propter quam dispensatio esset debita, ut declarat Quar. verb. capitulum. quæro 2. qui & tenet Vicarium capituli simpliciter datum, & sine speciali facultate hoc facere non posse, in facultate etiam dispensandi vigore capit. 6. sess. 24. Episcopis concessa succedere Capitulum, tenet Henriquez in summa lib. 14. de irregul. c. 20. §. 1. in fine. Genuen. in sua prax. cap. 67. num. 20.

RESOLVTIO XCI.

- 1 Constitutus in mortis articulo absoluitur a quolibet Sacerdote etiam a casibus reservatis.
- 2 Quisnam dicatur constitutus in mortis articulo.
- 3 Ille dicitur resignare in articulo mortis, qui è morbo, in quem incidit infra 20. dies moritur.
- 4 In contractu laborantis in extremis requiritur praesentia duorum consanguineorum.
- 5 Sequitur declarare alios casus, qui dici possunt in mortis articulo.

Quis dicatur in mortis articulo constitutus ad effectum, ut a quolibet Sacerdote valeat absolui a casibus reservatis ex vi Concilij Tridentini.

Sacrum Concilium Tridentinum sess. 21. can. 1. insharando antiquissimo vsui Ecclesiae disposuit, constitutum in articulo mortis a quolibet Sacerdote posse absolui a casibus reservatis, & optima ratione; cum agatur de periculo animae, quae cunctis rebus praeiosior est, l. sancimus, C. de Sac. sanct. Eccl. & praefertur corpori, c. solite de maior. & obed. & tali praelatione, quemadmodum ferrum auro, c. omnis anima, vbi Abbas de censibus, & vbi de periculo animae agitur, non est disputandum de apicibus iuris, c. vbi periculum de elect. & consequenter ventilare, an mea, vel tua sit iurisdicatio.

Quibus sic praemissis fuit dubitatum quis dicatur in mortis articulo constitutus ad effectum, quo supra; & dicebam varijs modis in iure sumi posse.

2 Nam secundum Philosophos is dicitur mori atque in mortis articulo constitutus, qui definit per ultimum suum esse, ita quod verum sit dicere, nunc vivit aeger, immediate post, non vivet, vel qui violenter animam agit, qualis est moriens Elisa apud Virg. lib. 4. Aeneid. ad fin.

Semianimemque sinu germanam amplexa fovebat
Illa graves oculos conata attollere, rursus
Deficit.

Ter se se attollens, cubitoque immixa lenavit.
Ter revoluta toro est, oculisque errantibus alto
Quasiuit Caelo lucem, ingemuntque repertam.

Semianimis siquidem proprie est, qui in mortis articulo est constitutus, qui enim in extremis laborat, nec vivus dici potest, nec mortuus l. qui duos, ff. de manum. test. Roland. a Vall. conf. 37. 1. consideratione num. 23. vers. item qui laborat lib. 3. propter tamen ad mortem immediate mortuus futurus, unde dici consuevit, quod mortis articulus non est in multa consideratione, sic aiunt Bossius in sua praxi in tit. de iudic. num. 185. Roland. a Vall. d. conf. 37. nu. 26. lib. 3.

Secundum verò regulas cancell. praesertim illam de infirmis resignantibus, in mortis articulo esse dicitur ille, qui ex eo morbo in quem incidit intra viginti dies decesserit. Gomez. super d. regula quæst. 3. D 4 Felin.

Felin. in cap. quia verissimile num. 3. vers. & de ista renunciatione de præsumpt. licet idem Felinus in cap. Pastoralis nu. 4. de offic. ordin. dicat, quilibet Vivens in mortis articulo esset nam hoc improprie, & largè sumi debet secundum Bart. in l. 1. num. 39. C. de sacros. Eccles. Riminal. conf. 537. volum. 5. & in consil. 775. volum. 7. Burlat. conf. 40. volum. 1. & idem Riminal. conf. 204. volum. 2.

Tertio ad hoc allegatur Bald. in c. 1. ad finem nu. 15. vers. pone statuto de pactis per tex. in l. a lumine §. final. ff. de annis legatis, qui voluit eum in extremis laborare, qui ex ea infirmitate, in qua sit constitutus, decedat absque multis intervalis, qui ideo infert ad statutum requirens præsentiā duorum consanguineorum in contractu illius, qui laborat in ultimo vi tæ spiritu, quam Baldi sententiam singularem dixit Cotta in suis memorialibus in verbo extreme mortis tempore, idem in iisdem memorialibus, in verb. mortis extremum tempus. Felin. in cap. Pastoralis num. 4. versic. quando autem dicatur de offi. iud. ord. l. 1. in l. 1. in 2. lit. num. 28. vers. facit quod singulariter. C. de sacros. sanct. Eccles.

Tertia fuit illorum sententia, qui dixerunt in mortis articulo constitutum dici illum, de cuius corporea salute magis est quod desperemus. Alber. in l. filia mea num. 3. vers. ex hoc quæro ff. sol. matr. Rugerus Roland. in tract. de commissariis, & commissionibus lib. 2. cap. 17. quandoquidem num. 8. vers. sic a medico. Bald. in c. quoniam frequenter nu. 3. vers. secundo ponit exemplum, ut lite non contest. de communi Turret. conf. 15. quo ad primum num. 4. vers. accedat medicorum lib. 1. facit pract. Papien. in titulo forma capitulorum quando testes §. timeatur, & suspicetur, idem voluit Burlat. conf. 165.

Sunt denique, qui tenent, quod nauigans in mortis periculo esse iudicari poterit. Menoch. lib. 2. de arbit. iud. dicto calu. 61. nu. 12. non tamen puto posse dici talem esse in articulo mortis, parturiens quoque satis in mortis articulo dicitur constituta, morti enim est proxima, quæ parit, unde Plutarch. in vita Pompei magni, at cum iterum Iulia prægnans esset filiam enixa ex puerperij doloribus expiravit, & quotidie ipsa docet experientia, atque eo magis si primum emittat fœtum, quod & rectè Myfis ancilla apud Terentium animaduertit, dum actu 1. scena 4. in Andria non satis eo casu de Lesbia confidit ait enim.

*Audiui Archillis iam dudum Lesbiam adduci inbes
Sane Polilla temulenta est mulier, & temeraria*

*Nec satis digna, cui committas primo partu mulierem
Huic parvuli Dii date facultatem obsecro.*

Maximè si abortiat, in abortu enim vehementiores sunt dolores: sic in proposito Menoch. de præsumption. lib. 6. præsumpt. 52. num. 13. vers. dicebam itaque: sed in articulo mortis ad effectum prædictum, tum puto esse talem parientem, quando primo parit, vel alias experta est partus difficiles.

Prægnans autem non potest dici in mortis articulo, licet quasi valetudinaria appelletur à tex. & Floriano ibi in l. inniti. ff. de testib. l. 2. §. si non propter ff. si quis cautionibus, Felinus in c. quoniam frequenter num. 6. vers. & nota quam mulier, ut lite non contest, idque etiam innuit Iuvenalis satyra prima.

Densissima centum.

Quadrantes lætica petit, sequiturque maritum

Languida vel prægnans, & circumducitur vxor.

Nisi recens grævida esset, quia inter valetudinarias non computatur, vel esset mulier rustica Fulgos. in l. 2. §. sed & si. ff. si quis caution. additio ad Felin. in d. c. quoniam num. 6. in vers. quasi valetudinaria, ut lite non contest.

Addenda est belli calamitas, & pestis, quo tempore dicitur quis esse in mortis articulo. Corn. conf. 131.

in hac consultatione numer. 5. vers. & qui permanet volum. 4. Gomel. ad regulam Cancell. de infirmis resignantibus quæst. 9. versic. circa primum, paribus enim procedunt bellum, & pestis, quippe quæ belli certissima sit species, durissimaq; & acerbissima inter Deum, & homines. Gaill. practic. obseruat. lib. 2. obseruat. 118.

Sed quantum ad effectum absolutionis, tunc puto dici talem in articulo mortis, quando est in conflictu belli, vel quando laborat peste, taliter quod homines in illo statu communiter moriantur, & mors sit quodammodo præsens.

PRAXIS CHARITATIVI SVBSIDII. RESOLVT. XCII.

- 1 Inferiores Episcopis non possunt petere charitativum subsidium.
- 2 Laicus Domino suo subuenire tenetur.
- 3 Inferior Episcopis privilegio, vel consuetudine potest exigere charitativum subsidium.
- 4 Superiores generales religionis possunt exigere charitativum subsidium, & quare amplia num. 5.
- 6 Ecclesiæ patronatæ debent subuenire Dominis suis.

Charitativum subsidium an competat inferioribus Episcoporum.

- 1 Charitativum subsidium non possunt petere inferiores Episcopis, hanc regulam originaliter tenuit expressè Abb. antiquus in cap. cum Apostolus de cens. per tex. in d. cap. cum Apostolus in §. prohibemus in fin. in versic. Arch. siue decani, nullas exactiones siue talias in presbyteros exercere, præsumant reprobata glos. ibi in verb. exactiones, hanc etiam opinionem tenet Archid. in cap. iuxta sanctionem 16. q. 1. numer. 1. Holt. in d. §. prohibemus. Abb. in d. cap. cum apostolus num. 6. Belincinus in allegat. tract. de charitat. subsidio q. 4. hanc opinionem dicit esse communem. Boer. in decis. 133. num. 2. eandem dicit etiam communem Chassaneus in consuetud. Burg. in tit. des iustices rub. 1. §. 4. fol. 35. col. 2. nu. 6. eandem opinionem tenet Mauritus in repet. l. vnic. pag. 100. C. quo loco mulieres munera subire soleant lib. 10. quæ opinio approbatur hodie de iure Regio in l. 3. in fin. tit. 23. par. 1.
- 2 Fallit primo in casu ubi laicus Domino suo subuenire tenetur secundum collectarium in cap. conquerrante num. 5. de off. ordin. quem sequitur Gonny. in tractat. de charitat. subsid. q. 28. pag. 91.
- 3 Secundo limita nisi in hoc sit privilegiatus, vel habeat consuetudo: ita tenet Holt. in d. c. cum Apostolus, & ibi Bohic. num. 5. & Abb. num. 6. Boer. in d. decis. 33. num. 2. Maurit. in d. repet. pag. 100.
- 4 Tertio fallit nisi isti essent superiores, & capitula alicuius Ordinis, ut Priores generales totius ordinis tenet id Calderin. in conf. 3. tit. de censibus, quem sequitur Chassaneus ubi supra num. 28. Boer. in d. decis. 133. num. 3. & sic si fecit magnas expensas in promotione pro communi utilitate religionis, poterit exigere charitativum subsidium à tota religione, si non poterit soluere de bonis prælaturæ.
- 6 Quarto fallit in Ecclesijs patronatis, nam debent subuenire Dominis suis, & sic possunt petere charitativum subsidium: ita tenet Inn. in c. cum & plantare de privileg. num. 2. quod est verum interveniente Episcopi consensus, quod etiam sequitur But. ibi num. 19. & ibi etiam Anchar. num. 12.

RESO.